

ŁAMANIE PRAW CZŁOWIEKA JAKO ZACHOWANIE NIEETYCZNE

Julia Kapton

Streszczenie

Artykuł stanowi analizę traktowania człowieka jako jednostki w różnych państwach na świecie. Szczególnej analizie zostały poddane prawa człowieka, które są łamane na arenie międzynarodowej, w krajach takich jak Chiny, Rosja czy Katar. Tekst ukazuje sposoby łamania należnych praw człowieka w wybranych państwach, o różnym podejściu do człowieka jako odrębnej jednostki oraz ukazuje, jakie kary fizyczne czy psychiczne są stosowane w tych krajach. Łamanie praw człowieka w pracy postrzegane jest jako wtargnięcie w sferę osobistą każdej osoby, naruszenie podstawowych praw i wolności człowieka, a fakt, że ludzie, którzy są u władzy, nie traktują tych praw z należyтым szacunkiem oraz za nieuznawanie sfery osobistej każdego człowieka, za bezprecedensowy skandal. Praca porusza aspekt niehumanitarnego traktowania w wojsku rosyjskim, braku swobody obywatelskiej w Chinach oraz tortur na więźniach, którzy są zdani na łaskę swoich „opiekunów”. Esej rozpatruje problem używania władzy jako tarczy przez głowy państw, używania swojego statusu społecznego, aby uchronić się przed możliwymi skutkami swoich działań, a dodatkowo jak pod osłoną mistrzostw świata w piłce nożnej można łamać prawa człowieka. W celu zilustrowania problemów posłużono się przykładami z artykułów dostępnych w Internecie.

Słowa kluczowe: prawa człowieka, łamanie, Chiny, Rosja, mundial, zachowanie nieetyczne, szacunek

VIOLATION OF HUMAN RIGHTS AS UNETHICAL BEHAVIOR

Abstract

The article is an analysis of the treatment of man as individuals in different countries in the world. Human rights, which are being violated internationally in countries such as China, Russia and Qatar, have been analyzed in particular. The text shows ways of violating human rights in selected countries, with different approaches to human beings, as a separate unit, and shows what physical or mental penalties are applied in these countries. Violations

of human rights at work are seen as an intrusion into the personal zone of every person, a violation of fundamental rights and human freedoms, and the fact that people who are in power do not treat these rights with due respect and as not recognizing the personal sphere of every person as an unprecedented scandal. The work deals with the aspect of inhuman treatment in the Russian army, the lack of civil freedom in China and torture on prisoners who are at the mercy of their "guardians". The essay examines the problem of using power as a shield by the heads of state, using their social status to protect themselves from the possible consequences of their actions, and in addition, as under the cover of the World Cup in football, human rights can be violated. Examples from articles available on the Internet have been used to illustrate the problems.

Keywords: human rights, violated, China, Russia, World Cup, unethical behavior, respect

Autor:

Julia Kapton – studentka

Politechnika Śląska, Wydział Organizacji i Zarządzania

Cytowanie: Kapton J. (2023). Łamanie praw człowieka jako zachowanie nieetyczne. *Etyka Biznesu i Zrównoważony Rozwój. Interdyscyplinarne studia teoretyczno-empiryczne*, 1, 24–31.

Wprowadzenie

Złamanie praw człowieka jest zachowaniem nieetycznym, ponieważ narusza podstawowe zasady moralne i ludzkie godności. Każdy człowiek ma prawo do godności, wolności i równości, a złamanie tych praw jest nie tylko nieetyczne, ale także niezgodne z prawem międzynarodowym. Niektóre przykłady złamania praw człowieka to torturowanie osób, nielegalne aresztowania i pozbawienie wolności, przemoc seksualna, niewolnictwo i handel ludźmi, dyskryminacja ze względu na rasę, płeć, narodowość lub wyznanie, a także łamanie wolności słowa i zgromadzeń.

Prawa człowieka wyrażają ludzkie potrzeby i ludzką godność. Każdy człowiek ma prawo do szacunku i poszanowania dla swojej osoby, a złamanie tych praw oznacza brak szacunku dla drugiego człowieka. Jest to także niezgodne z zasadami etyki, ponieważ sprzeciwia się idei dobra i szacunku dla innych ludzi.

W dzisiejszym świecie zwraca się dużą uwagę na poszanowanie praw człowieka, jednak nie brakuje sytuacji, kiedy one są ignorowane. Dzięki dobremu przepływowi informacji możemy się dowiadywać o licznych skandalach czy wyciekach na temat łamania praw człowieka w różnych krajach, zarówno europejskich czy azjatyckich.

Celem tej pracy jest przedstawienie licznych przypadków łamania praw człowieka w Chinach, Rosji i podczas przygotowań do mundialu w Katarze. Do analizy tego zjawiska wykorzystane zostały dane zawarte w publikacjach, które można znaleźć online.

Łamanie praw człowieka w Chinach

W Chinach od wielu lat dochodzi do łamania praw człowieka na szeroką skalę. Jednym z najpoważniejszych problemów jest brak swobody wypowiedzi i represje wobec osób, które krytykują rząd lub nie zgadzają się z oficjalną linią partii. Nie ma również możliwości na jawne sprzeciwienie się władzy, gdyż każda osoba, która wystąpi publicznie z takimi przekonaniami, musi liczyć się z poważnymi konsekwencjami (Owsianka, 2021). W Chinach są organizacje, które mimo wielkich represji na obywatelach, stają w obronie praw człowieka. Nie mają one jednak łatwego życia. Jeżeli jakaś osoba publicznie skrytykuje chińską władzę za łamanie praw człowieka, musi liczyć się z karą. Taką karą może być kara więzienia czy oskarżenie o szerzenie propagandy. Jest to przykład nieetycznego zachowania w tym państwie, ponieważ przez ograniczenie wolności słowa ludzie żyją w niewiedzy, co jest słuszne, a co nie.

Kolejnym problemem jest torturowanie osób aresztowanych lub pozbawionych wolności. W Chinach tortury są powszechne i stosowane są głównie w celu zmuszenia ludzi do składania fałszywych zeznań lub wyjawienia informacji. Tortury mogą obejmować bicie, elektryczne szoki, przymusowe pozycje i inne okrutne metody, które są zachowaniami nieetycznymi. W Chinach od tysięcy lat przeprowadza się tortury na więźniach. Na przestrzeni wieków ludzie byli zakopywani żywcem, spalani lub ćwiartowani. Oprócz przemocy fizycznej, w chińskich więzieniach dochodzi wielokrotnie do psychicznego znęcania się nad skazanymi (Mikulska, 2021). Poprzez poniżanie, dokonywanie samokrytyki i zmuszanie do postuszeństwa dokonuje się tzw. prania mózgu na osadzonych. Bardzo często, żeby złamać daną osobę, puszcza jej się bez przerwy przez magnetofon propagandowe informacje. Znane są też przypadki, kiedy więzień był zmuszany do słuchania non stop znienawidzonej przez siebie piosenki (Blue, 2010). Jest to bezprecedensowe łamanie praw człowieka, a co gorsze, na tym się nie kończy.

Mówiąc o łamaniu praw człowieka w Chinach, nie można pominąć faktu, iż w tym państwie dziennikarze nie mają prawa do wolności słowa. Pracą dziennikarza jest przekazywanie informacji do konkretnej grupy osób, jednak zagraniczni korespondenci w Chinach nie mają takiej możliwości. Każdy kto tylko odważy się napisać nieprzychylną wersję wydarzeń czy wyrazi swoją opinię na dany temat, traci akredytację dziennikarską. Dodatkowo w Chinach funkcjonuje specjalny wywiad, który ma za zadanie śledzić dziennikarzy i wręcz czekać na ich błąd z konsekwencjami (Owsianka, 2021).

Kolejnym problemem jest brak swobody w Internecie. W chińskim Internecie nie znajdziemy wyników wyszukiwania dla haseł takich jak ludobójstwo czy prawa człowieka. Państwo prowadzi ciągłą inwigilację, więc nie ma możliwości, aby pozostać niezauważonym w Internecie. Co więcej, państwo wynajęło grupę programistów, która miała zrobić specjalny program. Polegał on na cenzurowaniu przedstawionych wyżej haseł – ludobójstwo, prawa człowieka, dyktatura czy demokracja (Deibert i in., 2010). Jest to kolejne bezprecedensowe zachowanie nieetyczne, które ogranicza wolność obywateli.

Łamanie praw człowieka w Rosji

Poziom łamania praw człowieka w Rosji jest ogromny. Dla nas, jako ludzi doinformowanych z różnych źródeł wiedzy, nie jest tajemnicą, że w Rosji od wielu lat łamie się prawa człowieka na szeroką skalę (Domańska i Rogoża, 2021). Najbardziej poważne łamanie praw człowieka ma miejsce w państwowych i municypalnych obiektach, które w mniejszym lub większym stopniu ograniczają swobodę obywateli (Będźmirowski, 2013). W tym kraju dochodzi do przymusowego przetrzymywania osób w szpitalach psychiatrycznych, więzieniach, domach dziecka, koszarach wojskowych, domach opieki i wielu innych miejscach. W takich obiektach zamkniętych pacjenci są zupełnie odcięci od świata zewnętrznego. Dodatkowo są poddani określonemu reżimowi, którego poziom srogości zależy od woli, a co więcej humoru danej administracji czy nawet personelu takiego obiektu (Kolesnikowa, 2022). Przerażające jest to, że osoby, które powinny pomagać innym, są terrorem dla swoich podopiecznych. Co więcej, brak kontroli w takich miejscach najczęściej oznacza samowolę. Niekontrolowany personel czy administracja mają pełną władzę, a w takim momencie możemy sobie tylko wyobrazić, przez co muszą przechodzić przetrzymywane w takich zakładach osoby. Przestrzeganie praw człowieka w takich oddziałach zależy tylko od dobrej woli czy zamiarów osoby, która jest u władzy w tym budynku.

Mówiąc o łamaniu praw człowieka jako zachowaniu nieetycznym w Rosji, należy wspomnieć o nieprzestrzeganiu praw człowieka w wojsku rosyjskim. W wojsku tym mają miejsce nieskuteczne działania, podejmowane w celu zmniejszenia fali przemocy. W dodatku

niekaralność sprawców tej przemocy sprawia, że żołnierze nie chcą wnieść skargi, gdyż represje stosowane na nich mogą się zwiększyć albo skarga może nie przynieść oczekiwanego celu, a żołnierz już zawsze będzie tym, który zgłosił łamanie praw człowieka. Wszystko to skutkuje tym, że starsi żołnierze stosują przemoc wobec żołnierzy z mniejszym stażem, a kiedy wymierzana jest kara, jest ona niska w stosunku do czynu (Lachowski, 2022). Dodatkowo kolejnym przykładem łamania praw człowieka w Rosji są przeprowadzane tortury na więźniach (Owsianka, 2021). Wymuszane są na nich zeznania, a po aresztowaniu dochodzi do tortur. Dodatkowo aresztowany nie ma prawa, żeby spotkać się ze swoim adwokatem. Rodzina również nie wie, w jakim zakładzie więzień jest przetrzymywany. Na aresztowanych dopuszcza się tortur fizycznych, jak i psychicznych. Są oni rażeni prądem, bici, duszeni czy przetrzymywani w izolatkach. Najczęściej po takich doświadczeniach aresztowany przyznaje się do przypisywanej mu winy. Co więcej, w Federacji Rosyjskiej bardzo rzadko, a wręcz prawie nigdy nie prowadzi się śledztw, które dotyczyłyby tortur przeprowadzanych na więźniach (Mäklsoo, 2022). Skutkiem tego niemożliwe jest wymierzenie kary, czyli wymierzenie sprawiedliwości dla pokrzywdzonych (Amnesty International, 2018).

Łamanie praw człowieka podczas przygotowywania mistrzostw świata w piłce nożnej w Katarze

Pierwsze co przychodzi na myśl związanego z piłką nożną to mundial. Zaraz po tym jest radość wielu narodów na wspólne przeżywanie emocji powiązanych z meczami. Wydarzeniem budzącym kontrowersje, było przyznanie organizacji mistrzostw świata Katarowi, gdyż nie jest to państwo kojarzące się z tym, czego jego monarchowie by sobie życzyli. Wizerunek, jaki jest pożądanym przez władze Kataru to m.in. postrzeganie Kataru jako państwa atrakcyjnego. Jednak państwo to jest kojarzone jako niegościnne, skorumpowane czy łamiące etyczne standardy (Małczewski, 2022). Co więcej, Katar został oskarżony przez liczne media o korupcję, łamanie praw człowieka czy też praw pracowniczych. Ponadto również o wspieranie terroryzmu, dyskryminację kobiet oraz mniejszości seksualnych. Jest to zupełnie sprzeczne z wizerunkiem, jaki katarskie władze chciałyby mieć, a zarzuty stawiane Katarowi są niezwykle nieetyczne.

Działania nieetyczne w Katarze to przede wszystkim wyzysk ludzi przy budowaniu stadionów. Na wielu polskich czy również zagranicznych stronach można było przeczytać artykuły, w których dziennikarze pisali o losie pracowników, którzy budują stadiony w Katarze (Małczewski, 2022). Co więcej, te zachowania zostały porównane do niewolnictwa, co jest bardzo poważnym oskarżeniem na arenie międzynarodowej, gdyż jest to niepodważalne łamanie praw człowieka.

Warto również zwrócić uwagę na temat poruszony przez aktywnego, profesjonalnego piłkarza Josha Cavallo'ego – piłkarza, który dokonał *coming outu*. Jak sam stwierdził, bałby się podróży do tego kraju, gdyż w Katarze obowiązuje prawo, które jest nieprzychylnie osobom o orientacji homoseksualnej. Orientacja seksualna stanowi element życia prywatnego człowieka jako jednostki, dlatego też jest ona pod ochroną na zasadach ogólnych standardu z art. 8 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka z 1950 roku (Gronowska, 2005). Można więc powiedzieć, że przez prawo w Katarze wiele osób, nie tylko Josh Cavallo, nie zdecydowało się, aby pojechać lub polecieć na mistrzostwa.

Mówiąc o łamaniu praw człowieka na mundialu należy powiedzieć, że piłkarze różnych państw zastanawiali się, czy nie dokonać bojkotu mundialu. Chodzi tutaj o reprezentantów państw takich jak Norwegia, Anglia, Dania czy Szwecja. Piłkarze chcieli się sprzeciwić zjawiskom w tym państwie, które w tej pracy określane są jako nieetyczne. Zestawiając to z faktem, iż mundial promował znany na cały świat piłkarz David Beckham, można się zastanawiać, czy jego akcja promocyjna nie była „kontrowersyjna”, tak jak to określili dziennikarze (Małczewski, 2022).

Podsumowanie

Podsumowując, można z przykrością stwierdzić, że łamanie praw człowieka na arenie międzynarodowej jest zjawiskiem powszechnym. Zjawisko to jest spotykane w kraju, który przoduje w produkcji praktycznie wszystkich produktów, które możemy kupić na rynku, czyli w Chinach. Możemy je również spotkać w kraju, który został wybrany organizatorem mistrzostw świata w piłce nożnej w 2022 roku, czyli w Katarze. Co więcej, można je spotkać w kraju, który jest eksporterem ropy i gazu, czyli w Rosji.

W XXI wieku istnieje wiele organizacji, które zajmują się ochroną praw człowieka. Są to przede wszystkim Amnesty International, Międzynarodowy Ruch Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca oraz Helsińska Fundacja Praw Człowieka. Jednak mimo funkcjonowania tych wszystkich organizacji, łamanie praw człowieka jest nadal obecne. Gdy w jednym kraju sytuacja wygląda lepiej, to w drugim niekoniecznie tak jest. Organizacje walczące z dyskryminacją, brakiem wolności słowa czy ograniczaniem swobody obywatelskiej nie zawsze mogą pomóc w momencie, gdy w państwie łamane są prawa człowieka, a samo państwo jest otoczone przysłówiową „bańką”, która oddziela je od innych państw.

Ludzie, którzy są u władzy, powinni troszczyć się o dobro wspólne wszystkich swoich obywateli, a nie utrudniać każdemu swobodne życie. Wtargnięcie w swobodę obywatela jest zachowaniem nieetycznym, gdyż ogranicza się jego wolność.

Biorąc to wszystko pod uwagę, można stwierdzić, iż zachowania nieetyczne są obecne w życiu każdego człowieka. Są to pewne dylematy, z którymi mierzy się każdy z nas. Możemy je albo ignorować, albo przeciwstawić się im. Kiedy postawimy się takim zachowaniom, możemy je zatrzymać w załączku i nie pozwolić, żeby zrobił się z tego większy problem. Może właśnie dzięki takim małym krokom uda się wyeliminować łamanie praw człowieka na świecie i wszyscy będą wolnymi ludźmi bez względu na rasę, pochodzenie czy płeć.

Bibliografia

- Amnesty International Ltd. (2018), London s. 310–314 [dostęp: 2.02.2023].
- Będziński M. (2013). Prawa człowieka w Rosji – aktualna sytuacja, Gdańsk (16.01.2023).
- Brook T., Bourgon J., Blue G. (2010). Historia chińskich tortur, tłum. I. Stąpor, Warszawa.
- Deibert R., Palfrey J., Rohozinski R. and Zittrain J. (2010). Access Controlled. The Shaping of Power, Rights, and Rule in Cyberspace, The MIT Press, London [dostęp: 29.01.2023].
- Domańska M., Rogoża J. (2021). Naprzód, w przeszłość! Rosyjska polityka historyczna w służbie „wiecznego” autorytaryzmu, „Raport OSW”, www.osw.waw.pl/pl/publikacje/raport-osw/2021-05-25/naprzod-w-przeszlosc [dostęp: 25.02.2023].
- Gajewska A. (2013). Prawa człowieka w rosyjskich siłach zbrojnych, Rosyjskie siły zbrojne. Aspekty wewnętrzne i kontekst polski, [w:] A. Jach (red.), Rosja wczoraj, dziś i jutro. Polityka – kultura – religia, Kraków.
- Gronowska, B. (2005). Wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu w sprawach L. i V. przeciwko Austrii oraz Woditschka i Wilfing przeciwko Austrii (dot. Prawa karnego a orientacji seksualnej człowieka), *Prokuratura i Prawo* nr 2/2005, http://www.sn.pl/orzecznictwo/Orzecz_Euro_Karne/Orzecz_Euro_Karne_01_2005.pdf [dostęp: 6.02.2023].
- Kolesnikowa N. (2022). Rosja: Władze wprowadzają nowe przepisy karne by stłumić krytykę wojny w Ukrainie, <https://www.amnesty.org.pl/rosja-nowe-przepisy-karne-by-stlumic-krytyke-wojny-w-ukrainie/> [dostęp: 1.02.2023].
- Lachowski T. (2022). Ludobójstwo w służbie imperium – podglebie ideowo-prawne i zbrodnicza praktyka Kremla. Rozważania na kanwie książki autorstwa Lauriego Mälksoo pt.: O osobliwościach rosyjskiego stosunku do prawa międzynarodowego. *Sensus HiStoriae*, Vol. XLVIII (2022/3), 77–106.
- Mańczewski P. (2022). Gdy reflektor naświetla zbyt wiele. Problemy wizerunkowe Kataru w kontekście organizacji Mistrzostw Świata w piłce nożnej, *Athenaeum Polskie Studia Politologiczne*, vol. 73(1), 117–129 [dostęp: 19.01.2023].
- Mälksoo L. (2022). O osobliwościach rosyjskiego stosunku do prawa międzynarodowego, Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia, Warszawa.

- Mikulska A. (2021). Tortury i śmierć Ujgurów w "centrach reedukacyjnych". Chiny pozbywają się niechcianej mniejszości, <https://oko.press/tortury-i-smierc-ujgurow-w-centrach-reedukacyjnych-chiny> [dostęp: 1.02.2023].
- Owsianka K. (2021). Łamanie praw człowieka w Chińskiej Republice Ludowej oraz wybranych krajach świata z punktu widzenia Amnesty International, Nowy Sącz, <http://dspace.wsb-nlu.edu.pl/bitstream/handle/11199/10649/Katarzyna%20Owsianka.pdf?sequence=1> [dostęp: 1.02.2023].